

Załącznik do uchwały
Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 11 października 2010 r.
(poz.)

**WYTYCZNE W SPRAWIE DRUKU I PRZECHOWYWANIA KART DO GŁOSOWANIA
W WYBORACH DO RAD GMIN, RAD POWIATÓW, SEJMIKÓW
WOJEWÓDZTW, RADY M. ST. WARSZAWY I RAD DZIELNIC M.ST.
WARSZAWY ORAZ W WYBORACH WÓJTÓW, BURMISTRZÓW I
PREZYDENTÓW MIAST
ZARZĄDZONYCH NA DZIEŃ 21 LISTOPADA 2010 R.**

I. Zasady ogólne

1. Właściwe terytorialne komisje wyborcze zarządzają druk kart do głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw, Rady m. st. Warszawy i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast stosownie do przepisów Ordynacji wyborczej (art. 13 pkt 3, art. 113 ust. 1, art. 145 ust. 1 i art. 171 ust. 1) i ustawy o bezpośrednim wyborze wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (art. 13).

Karty do głosowania wykonuje się w sposób określony uchwałami Państwowej Komisji Wyborczej: z dnia 2 października 2006 r. w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, Rady m. st. Warszawy i rad dzielnic m. st. Warszawy (M. P. Nr 70, poz. 710 oraz z 2010 r. Nr , poz.) i z dnia 2 października 2006 r. w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M. P. Nr 70, poz. 711, z 2007 r. Nr 12, poz. 120 oraz z 2010 r. Nr , poz.).

Na podstawie art. 23 ust. 2 Ordynacji wyborczej oraz art. 2 ust. 2 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta wykonanie kart do głosowania oraz ich dostarczenie obwodowym komisjom wyborczym, w ramach obsługi administracyjnej terytorialnych komisji wyborczych i w porozumieniu z tymi komisjami, zapewniają:

- 1) marszałek województwa – karty dla wyborów do sejmiku województwa;

- 2) starosta – karty dla wyborów do rady powiatu;
- 3) wójt, burmistrz, prezydent miasta – karty odpowiednio dla wyboru rady gminy (rady miejskiej), rady miasta na prawach powiatu oraz karty dla wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta;
- 4) Prezydent m. st. Warszawy, przy pomocy właściwych burmistrzów dzielnic – karty dla wyborów do rad dzielnic m. st. Warszawy.

Nadzór nad prawidłowym wykonaniem i dostarczeniem obwodowym komisjom wyborczym kart do głosowania sprawuje właściwy komisarz wyborczy.

Prawidłowe wykonanie tych zadań wymaga współdziałania wszystkich wymienionych organów odpowiedzialnych za prawidłowy druk, przechowywanie i dostarczenie kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym.

Każda terytorialna komisja powinna ustalić:

- 1) zasady kontroli poprawności ustalenia treści kart do głosowania;
- 2) nakład drukowanych kart dla poszczególnych okręgów wyborczych;
- 3) nakład drukowanych kart do głosowania dla wyborów wójta, burmistrza, prezydenta miasta;
- 4) termin druku kart do głosowania, z uwzględnieniem korekty składów drukarskich kart;
- 5) sposób i termin dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym kart do głosowania wraz z innymi materiałami wyborczymi, z uwzględnieniem ustaleń właściwego komisarza wyborczego w tym zakresie.

Ustalenia, o których mowa wyżej, powinny zapewnić odpowiednią koordynację dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym biorąc pod uwagę, że:

- 1) w gminach i miastach obwodowe komisje wyborcze otrzymują cztery rodzaje kart do głosowania: w wyborach do sejmiku województwa, rady powiatu, rady gminy (miejskiej) oraz w wyborach wójta lub burmistrza;

- 2) w miastach na prawach powiatu obwodowe komisje wyborcze otrzymują trzy rodzaje kart karty do głosowania: w wyborach do sejmiku województwa, rady miasta oraz w wyborach prezydenta miasta;
- 3) w mieście stołecznym Warszawie obwodowe komisje wyborcze otrzymują cztery rodzaje kart do głosowania: w wyborach do Sejmiku Województwa Mazowieckiego, Rady m. st. Warszawy, właściwej Rady Dzielnicy oraz w wyborach Prezydenta m. st. Warszawy.

Do zadań marszałków województw, starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, należy:

- 1) zamówienie druku kart do głosowania u bezpośrednich wykonawców;
- 2) dokonanie z wykonawcami ustaleń zapewniających **zabezpieczenie kart do głosowania w procesie druku oraz ich zapakowanie według okręgów wyborczych i obwodów głosowania;**
- 3) ustalenie terminów i sposobu odbioru kart z drukarni, przygotowanie paczek z kartami dla poszczególnych obwodowych komisji wyborczych oraz miejsca ich przechowywania i sposobu zabezpieczenia do czasu dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym.

Karty do głosowania powinny być wydrukowane w nakładzie równym liczbie osób uprawnionych do głosowania (zob. pkt 1 wytycznych) i przygotowane do rozprowadzenia nie później niż do dnia 18 listopada 2010 r.

2. Karty do głosowania drukuje się na papierze koloru:

- białego** – dla wyboru rad gmin (miejskich), rad miast na prawach powiatu i Rady m.st. Warszawy;
- żółtego** – dla wyboru rad powiatów i rad dzielnic m.st. Warszawy;
- niebieskiego** – dla wyboru sejmiku województwa;
- różowego** – dla wyboru wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Dopuszczalne jest drukowanie kart do głosowania na papierze z odpowiednim kolorem naniesionym jednostronnie w procesie druku.

Kolor i rodzaj papieru użyty do druku kart musi być jednakowy dla danego rodzaju karty do głosowania.

3. Zamówienie na wykonanie kart do głosowania dokonywane jest z zachowaniem przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych, jeśli łączna wartość zamówienia netto kierowana do tego samego wykonawcy przekracza 14 000 EURO . Dopuszcza się wykonanie kart w systemie tak zwanej małej poligrafii, pod warunkiem zachowania zasad określonych w niniejszych wytycznych.

Za wybór sposobu wykonania kart i wykonawcy odpowiada podmiot zapewniający obsługę administracyjną właściwej terytorialnej komisji wyborczej.

4. Warunki, jakim powinna odpowiadać karta do głosowania, zostały określone w art. 114 i 115 Ordynacji wyborczej i w art. 14 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta oraz w uchwałach Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw, Rady m.st. Warszawy i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (zob. pkt 1 wytycznych).

Należy zwrócić szczególną uwagę, aby przy oznaczeniu numeru okręgu wyborczego na kartach zamieścić dokładną nazwę rady (u góry po lewej stronie karty) np. odpowiednio:

„Okręg wyborczy nr	„Okręg wyborczy nr	„Okręg wyborczy nr
dla wyboru Rady Gminy	dla wyboru Rady Powiatu	dla wyboru Sejmiku
Janów Podlaski”	Bialskiego”	Województwa
		Lubelskiego”

Nazwę gminy lub miasta podaje się w mianowniku, natomiast w przypadku rady powiatu nazwę należy podać w brzmieniu, jak w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. Nr 103, poz. 652), z uwzględnieniem zmian dokonanych przez Radę Ministrów w latach późniejszych.

Karta do głosowania w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta (u góry, po lewej stronie) ma oznaczenie np. „Wybory Wójta Gminy Szczawin”; „Wybory Burmistrza Miasta Kutno”; „Wybory Prezydenta m.st. Warszawy”.

Napis na środku karty do głosowania musi odpowiadać wyborom, których karta dotyczy, czyli „KARTA DO GŁOSOWANIA w wyborach do rad gmin”, „KARTA DO GŁOSOWANIA w wyborach do rad powiatów”, „KARTA DO GŁOSOWANIA w wyborach do sejmików województw”, „KARTA DO GŁOSOWANIA w wyborach do Rad Dzielnic m.st. Warszawy”, „KARTA DO GŁOSOWANIA w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta”, a poniżej „w dniu 21 listopada 2010 r.”.

Należy bezwzględnie przestrzegać zasady, iż wielkość i rodzaj czcionek użytych do druku kart do głosowania dla danego rodzaju kart musi być jednakowa dla wszystkich list kandydatów i kandydatów na tych listach oraz dla oznaczeń list, a w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta – dla oznaczeń kandydata.

Stosownie do przepisów Ordynacji wyborczej karty do głosowania opatruje się pieczęcią właściwej terytorialnej komisji wyborczej. Czynność ta powinna być dokonana w procesie druku z matrycy wykonanej z odcisku pieczęci właściwej komisji.

II. Ustalenie treści i zarządzenie druku kart do głosowania

1. Treść kart do głosowania ustalają właściwe terytorialne komisje wyborcze odrębnie dla każdego okręgu wyborczego przed zarządzeniem ich druku. Gminna (miejska) komisja wyborcza ustala także treść karty do głosowania w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Przy ustalaniu treści kart do głosowania należy mieć na uwadze, że:

- 1) **każda lista kandydatów na radnych powinna zawierać oznaczenie: „Lista nr” oraz skrót nazwy komitetu wyborczego. Listy oznaczane są skrótem nazwy komitetu wyborczego w brzmieniu ustalonym w pkt III protokołu rejestracji listy kandydatów;**
- 2) **listy na karcie do głosowania powinny być uszeregowane w kolumnach w kolejności nadanych im numerów;**
- 3) **nazwiska i imiona kandydatów muszą być uszeregowane w kolejności identycznej, jak w zarejestrowanej liście kandydatów;**

- 4) w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta nazwiska kandydatów **powinny być uszeregowane w kolejności alfabetycznej, a pod nazwiskiem i imieniem (imionami) każdego kandydata umieszcza się adnotację: „zgłoszony przez”** z nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego, który zgłosił kandydata. W przypadku jednakowych nazwisk należy uszeregować te nazwiska w kolejności alfabetycznej imion.

W trakcie wykonywania tych czynności należy raz jeszcze upewnić się, **czy uszeregowanie jest właściwe i czy w pisowni nazwisk i imion kandydatów nie ma błędów** porównując pisownię każdego nazwiska i imion z protokołem rejestracji kandydata oraz złożonym przez niego oświadczeniem o zgodzie na kandydowanie.

Sprawdzenia wymaga, czy na karcie do głosowania nie pominięto któregośkolwiek zarejestrowanego kandydata i którejkolwiek listy oraz czy uszeregowanie list odpowiada kolejności nadanych im numerów.

W przypadku skreślenia kandydata z listy kandydatów pomija się w treści karty do głosowania skreślonego kandydata, zmieniając odpowiednio numery przy nazwiskach pozostałych kandydatów i likwidując przerwę po skreślonym kandydacie.

Unieważnienie rejestracji listy kandydatów nie powoduje zmiany numerów nadanych pozostałym listom.

Treść informacji umieszczanej na karcie do głosowania o sposobie głosowania w gminie do 20 tys. mieszkańców, zgodnie z wzorami określonymi w załącznikach nr 1 i nr 2 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 października 2006 r. w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, Rady m. st. Warszawy i rad dzielnic m. st. Warszawy, należy dostosować do liczby radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym (zobacz pkt 1 wytycznych).

W wyborach do pozostałych rad i sejmików województw informacja o sposobie głosowania powinna odpowiadać treści informacji zawartej w załącznikach nr 3 i nr 4 do wymienionej uchwały.

2. Karty do głosowania w wyborach do rad gmin w gminach do 20 tys. mieszkańców drukowane są w formatach od A-5 do A-2, a do pozostałych rad i sejmików województw w formatach od A-5 do B-2 w zależności od liczby zarejestrowanych list kandydatów i liczby kandydatów na tych listach.

Jeżeli format B-2 nie pozwala na umieszczenie wszystkich list, karty do głosowania mogą być wykonane **w formie zbroszurowanej** formatu A-5 lub A-4, o której mowa w § 2 ust. 4 i ust. 8 uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 października 2006 r., według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do uchwały. Karta zbroszurowana jest również drukowana jednostronnie. **Strony takiej karty są numerowane i opatrzone pieczęcią terytorialnej komisji wyborczej na każdej zadrukowanej stronie karty. Oznaczenie miejsca na odcisk pieczęci obwodowej komisji wyborczej umieszcza się tylko na pierwszej stronie karty zbroszurowanej.**

Listy kandydatów umieszczone na karcie do głosowania w kolumnach powinny być oddzielone liniami pionowymi i poziomymi, które powinny tworzyć jednakowe pole dla każdej listy.

O ustaleniach dotyczących druku karty w formie zbroszurowanej terytorialna komisja wyborcza powiadamia właściwego komisarza wyborczego.

3. Karta do głosowania w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) drukowana jest w formacie A-5 do A-3 lub B-5 do B-3 w zależności od liczby zarejestrowanych kandydatów. Nazwiska kandydatów mogą być umieszczone w jednej lub dwóch kolumnach. Wzory takich kart do głosowania określają załączniki nr 1 i nr 2 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 października 2006 r. w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W wypadku głosowania na jednego kandydata karta do głosowania ma format A-6 i jest wykonywana według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do wymienionej uchwały.
4. **Wskazane jest, aby w trybie nadzoru komisarz wyborczy sprawdził prawidłowość ustalenia przez terytorialne komisje wyborcze treści kart do głosowania.**

W przypadku stwierdzenia omyłek lub innych uchybień niezbędne jest sprostowanie ich przez właściwą komisję wyborczą.

5. Dla zapewnienia wydrukowania odpowiedniej liczby kart do głosowania właściwa terytorialna komisja wyborcza powinna sporządzić zestawienie obejmujące dla każdego okręgu wyborczego liczbę kart do głosowania podlegającą wydrukowaniu (nakład). **Przy ustalaniu nakładu kart należy kierować się liczbą wyborców umieszczonych w rejestrze wyborców lub w spisach wyborców w obwodach właściwych dla danego okręgu wyborczego.**

W okręgu obejmującym więcej niż jeden obwód należy dodatkowo podać liczbę kart, które należy dostarczyć do każdego obwodu głosowania wchodzącego w skład tego okręgu.

Przy ustalaniu nakładu kart dla wyborów wójta, burmistrza, prezydenta miasta należy kierować się liczbą wyborców umieszczonych w rejestrze wyborców danej gminy.

Zestawienia, o których mowa, terytorialna komisja wyborcza przekazuje wraz z treścią kart do głosowania organowi, który zleca druk kart.

6. **Druk kart do głosowania powinien się odbywać z zachowaniem warunków najwyższej staranności.**

Wprowadza się następujące zasady kontroli druku kart - do bezwzględneho przestrzegania:

- 1) **korektę składów kart do głosowania w zakresie zgodności z ustaloną treścią karty i jej wzorem prowadzą dwa niezależnie od siebie działające zespoły wyznaczonych pracowników urzędu marszałkowskiego, starostwa powiatowego, urzędu miasta lub urzędu gminy odpowiednio do rodzaju kart do głosowania. Stwierdzone błędy oba zespoły wzajemnie konfrontują i przekazują wykonawcy (kierownikowi drukarni), zatrzymując po 1 egz. odbitki każdej karty. Po usunięciu błędów, zespoły dokonują ponownego sprawdzenia kart do głosowania na podstawie materiału wyjściowego, tj. ustalonej treści karty;**
- 2) **ostatecznej kontroli składu każdej karty do głosowania dokonują wyznaczeni członkowie terytorialnej komisji wyborczej, którzy zezwalają na uruchomienie druku pełnego nakładu karty, wspólnie podpisując kartę do druku.**

III. Przechowywanie kart do głosowania do czasu ich dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym

Wydrukowane karty do głosowania dla wyboru danej rady powinny zostać zapakowane według obwodów głosowania i odpowiadających im okręgów wyborczych oraz właściwie oznakowane (z podaniem nazwy rady gminy, rady powiatu, sejmiku województwa), nr okręgu wyborczego i nr obwodu głosowania). Karty do głosowania w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) powinny być pakowane według obwodów głosowania z podaniem nazwy gminy (miasta).

Paczki z kartami do głosowania powinny być przykładowo oznakowane w sposób następujący:

KARTY DO GŁOSOWANIA

Wybory do Rady Gminy

Obwód głosowania nr

Okręg wyborczy nr

Liczba kart do głosowania

Podpis pakującego

KARTY DO GŁOSOWANIA

Wybory Wójta Gminy

Obwód głosowania nr

Liczba kart do głosowania

Podpis pakującego

Analogicznie oznakowane powinny być paczki z kartami dla wyboru Rady m.st.

Warszawy, Rady Dzielnicy m.st. Warszawy, rady powiatu i sejmiku województwa.

IV. Przekazanie kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym.

Komisarz wyborczy określa tryb przekazania kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym (art. 113 ust. 1 Ordynacji wyborczej i art. 14 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta).

Przekazanie kart do głosowania powinno nastąpić w formie protokolarnej. Karty do głosowania przyjmują co najmniej trzy osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca.

Protokół potwierdzający przyjęcie kart, ze wskazaniem ich rodzajów i ilości, należy sporządzić w dwóch egzemplarzach: jeden dla obwodowej komisji, drugi dla osoby dostarczającej.

Karty do głosowania należy dostarczyć obwodowym komisjom wyborczym w przeddzień głosowania. Ustalając tryb dostarczenia kart komisarz wyborczy może ustalić inny termin dostarczenia kart, w zależności od lokalnych warunków i możliwości zapewnienia ich bezpiecznego przechowywania.

Należy dążyć do tego, by karty do głosowania każdego rodzaju były dostarczone obwodowej komisji wyborczej jednocześnie.

V. Dodatkowy druk kart do głosowania.

W razie zmiany lub unieważnienia rejestracji listy kandydatów albo skreślenia kandydata na wójta, burmistrza, prezydenta miasta terytorialna komisja wyborcza zarządza – jeżeli jest to możliwe – wydrukowanie kart do głosowania ustalając ich nową treść oraz poleca protokolarne zniszczenie poprzedniego nakładu.

Jeżeli wydrukowanie nowej karty do głosowania nie jest możliwe, terytorialna komisja wyborcza obowiązana jest sporządzić informację o nowej prawidłowej treści karty do głosowania:

- 1) w przypadku skreślenia kandydata z listy kandydatów – przez odwzorowanie karty z wykreślonym nazwiskiem kandydata i adnotacją „skreślenie z zarejestrowanej listy” ale z utrzymaną bez zmian numeracją pozostałych kandydatów;
- 2) w przypadku unieważnienia rejestracji listy kandydatów – przez odwzorowanie karty z przekreśloną w formie „X” listą i adnotacją przy liście „unieważnienie rejestracji listy”;
- 3) w przypadku skreślenia kandydata z listy kandydatów i unieważnienia z tej przyczyny rejestracji listy – przez odwzorowanie karty w sposób opisany w pkt 1 i 2.

Informacja ta powinna być umieszczona w widocznym miejscu w lokalu wyborczym.

Obwodowa komisja wyborcza nie jest uprawniona do dokonywania skreśleń lub poprawek na kartach do głosowania.

Konieczne jest zapewnienie dyżuru w zakładach drukujących karty w przeddzień wyborów i w dniu głosowania.

VI. Druk kart do głosowania w ponownym głosowaniu na kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Jeżeli w pierwszym głosowaniu nie dokonano wyboru wójta, burmistrza, prezydenta miasta terytorialna komisja wyborcza ustali treść karty do głosowania w ponownym głosowaniu.

Kartę do głosowania drukuje się **na papierze koloru różowego, w formacie A-6** i według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 października 2006 r. w sprawie ustalenia wzorów kart do głosowania w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

W wypadku głosowania na jednego kandydata karta do głosowania ma format A-6 i jest wykonywana według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do wymienionej uchwały.

Kontrola druku kart do głosowania, sposób ich pakowania i dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym powinny być analogiczne do trybu postępowania w związku z głosowaniem przeprowadzonym w dniu 21 listopada 2010 r. Druk i pakowanie kart do głosowania należy zakończyć **do dnia 2 grudnia 2010 r.**